

Puutarha-alan työelämätoimikunnan tilannekuva v. 2020–2021

Puutarha-alan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2020 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2021 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2021 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2022 alkuvuodesta. Tarkistettujen suoritustietojen julkaisua myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2020		2021	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Puutarha-alan perustutkinto	392	4617	454	5456
Viheralan osaamisala	164		219	
Kukka- ja puutarhakaupan osaamisala	136		122	
Puutarhatuotannon osaamisala	92		122	
Puutarha-alan ammattitutkinto	95	549	141	633
Puunhoidon osaamisala	31		37	
Floristiikan osaamisala	28		62	
Golfkentänhoidon osaamisala	18		15	
Viheralueiden ylläpidon osaamisala	10		12	
Viheralueiden rakentamisen osaamisala	8		5	
Puutarha-alan erikoisammattitutkinto	24	106	19	86
Viheraluemestari	13		8	
Floristimestari	10		7	
Golfkenttämestari	0		4	
Ei tietoa	1		0	
Yhteensä	511	5272	614	6175

* Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 tietojen osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 tietojen osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät näy ko. taulukossa eivätkä sisälly taulukossa oleviin määriin.

Tavoitteena tutkinnon osia /tavoitteena koko tutkinto

Toimikunnan toimialaan kuuluvien tutkintojen osalta on ollut pääasiassa koko tutkinnon suorittaminen tavoitteena. Perustutkinnossa kuitenkin noin 10 %, jossa opiskelun tavoitteena pelkän tutkinnon osan/osien suorittaminen.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Vuosi 2021 perustutkinnon tulivat uudet perusteet voimaan. Tästä johtuu tutkinnon osien lisääntyminen. Ammattitutkinnon koko tutkinnot ovat nousseet (46) sekä tutkinnon osien suoritukset ovat myös nousseet (84). Erikoisammattitutkinnon osalta koko tutkinnot vähentynyt (5) sekä tutkinnon osat ovat laskeneet (20).

Tutkintojen uudistaminen näyttää vaikuttaneen tutkintojen suoritusmääriin. Myös koronatilanne on siirtänyt jonkin verran tutkintojen loppuun saattamista vuoteen 2021. Nuoret eivät välttämättä hakeudu alalle kuten ennen, vaan aikuisia opiskelijoita tuntuu olevan enemmän. Nuoria toivotaan enemmän opiskelijoiksi. Opiskelijoilla voi olla väärä käsitys opiskelusta, sen sijaan olisi hyvä tuoda esille opiskelun työelämälähtöisyyttä ja työpaikalla oppimista. Oppivelvollisuuden laajentaminen voisi olla keino houkuttaa opiskelijoita. Myös ikäluokat pienentyneet viimeisten 10–15 vuoden aikana, jonka aikana tapahtunut ilmeisesti muutoksia. Ala on murrosvaiheessa, ks. edellinen. Toisaalta on myös positiivisia näkökulmia, esim. alan vaihtajat. Sisällöt pitäisi kehittyä samaan tahtiin. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen markkinointi työelämäään voisi tuoda lisää opiskelijoita ja sitä kautta suorituksia. Verkkokaupan tuomat mahdollisuudet voisi myös lisätä opiskelijoita, ei pelkästään kaupassa/liikkeessä tapahtuvaa myyntiä.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintoja on suoritettu melko vähän perustutkintoon verrattuna, jossa on tapahtunut nousua. Olisi hyvä markkinoida myös pelkkiä tutkinnon osien, eli koko tutkinnon suorittaminen ei välttämättä ole tarpeen, jos on työelämässä toiminut jonkin aikaa, toimii yrittäjänä tai jos on aiempaa koulutustaustaa. Ammattitutkinto on vaativampi verrattuna perustutkintoon, jolloin voisi tarjota tutkinnon osia perustutkinnosta alkajaisiksi esimerkiksi valinnaiseksi tutkinnon osasta. Kilpailut (esimerkiksi Taitaja-kisat) ja projektit voivat kasvattaa opiskelijan motivaatiota ja intoa opiskeluun.

Tutkintoja tai tutkintojen osaamisaloja, joiden suorituksia on marginaalisesti

Toimikunnan ammattitutkintoja oli siirtymävaiheessa, joten jatkossa voi odottaa monialaisten ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suoritusmäärien nousua. Esimerkiksi Puutarha-alan ammattitutkinnossa on esimerkiksi Vihersisustuksen osaamisala, joita ei ollut juurikaan suoritettu. Tämä johtunee osaamisalan vaativuudesta.

Tutkintojen järjestäminen

Aktiiviset koulutuksen järjestäjät / järjestämisluvut *

Tutkinto	Järjestämisluvut	Aktiiviset järjestäjät
Puutarha-alan perustutkinto	40	27
Puutarha-alan ammattitutkinto	20	14
Puutarha-alan erikoisammattitutkinto	7	5

* aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2020 tai 2021 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä

Järjestämislupien määrässä ei ole juurikaan tapahtunut muutoksia.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkintoja järjestetään ympäri Suomen.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Suoritukset jakautuvat perustutkinnon osalta siten että suoritusmäärät jakaantuvat pääsääntöisesti kasvukeskuksiin. Ammattitutkinnossa on kaksi järjestäjä, jossa eniten suorituksia. Erikoisammattitutkinnossa järjestäjien suoritukset jakautuvat tasaisemmin.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Järjestämislupia on melko kattavasti ympäri Suomen. Maaseudulla liikkuminen voi olla haasteellista koska julkisia kulkuvälineitä ei ole välttämättä tarjolla.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen

Näytöt ovat pääasiassa työssäoppimispaikoissa pääosin työpaikoilla. Toimiva yhteistyö työelämän kanssa helpottaa näyttöjen suorittamista työpaikoilla. Tietyt näytöt tai tutkinnon osat suoritetaan oppilaitoksella, missä työkonemat ja laitteet ovat ajanmukaisia (esim. viljelytekniologia, kasvihuonesäätöjärjestelmät).

Amis-palautteen keskiarvo näytöstä (päättökysely)

Amis-palautteiden keskiarvo on hyvä ja nousua tapahtunut edelliseen raporttiin verrattuna.

koko tutkinnon suorittaneet 4,4

osa tutkinnon suorittaneet 4,3

* opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 1.7.2019 – 31.12.2021. Arviointiasteikko 1–5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä

Pohdintoja

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Kaksikantaisuus on toteutunut melko hyvin verrattuna edellisiin vuosiin.

Näyttöjä ja niihin liittyviä työtehtäviä suunnitellaan ja kehitetään yhdessä esimerkiksi projekteissa toimivien yritysten ja hanketoimijoiden kanssa. Opiskelijan osaamista arvioidaan tutkinnon osittain ja sitä peilataan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin.

Kaksikantaisuuden varmistamiseksi näyttöjen arvioijia perehdytetään tutkintojen osien osaamistavoitteisiin, osaamisen numeerisiin arviointiperiaatteisiin ja tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Perehdyttämistä tapahtuu esimerkiksi työpaikkakäyntien yhteydessä. Arvioijat ovat suurimmalla osalla opettaja ja työelämän edustaja, arvioinnissa on kaksi arvioijaa. Poikkeustapauksissa, erityisestä syystä, molemmat voivat olla opettajia, esimerkiksi koronan aiheuttama poikkeustilanne.

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Näyttöympäristöt eri yrityksissä ovat erilaisia ja vaihtelevia. Kaikissa työpaikoissa ei aina voi osoittaa tutkinnon perusteissa vaadittuja asioita. Tästä syystä myös täydentävät osaamisen osoittamistavat tulee kysymykseen.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytölle

Mikäli jotain asioita ei pystytä työelämässä osoittamaan, tehdään osanäyttöjä ja loput osanäytöt suoritetaan tarvittaessa oppilaitoksella tai koulutilalla. Oppilaitoksessa tehdään joitakin näyttöjä, esim. koneet ja laitteet sekä liiketoimintasuunnitelma. Koulutiloilla on viheralueita ja kasvihuone, joissa oppilaat pääsevät osoittamaan osaamistaan näytöissä aidoissa työelämäntilanteissa. Koronapandemian aikana on tehty oppilaitosnäyttöjä, muuttuneiden työelämäntilanteiden takia.

Siirtymäajalla olleissa tutkinnon perusteissa tutkinnon osat tehtiin oppilaitosympäristössä, yrittäminen puutarha-alalla tutkinnon osaa ei pääse osoittamaan työpaikoilla. Pihasuunnittelu tutkinnon osaan, haetaan oikea asiakas, mutta toteutus on oppilaitoksessa. Tarvittaessa näyttöjä toteutetaan oppilaitoksessa, esim. kivityöt puistossa.

Yleisesti voidaan sanoa, että näytöt suoritetaan pääosin työpaikalla. Koronapandemian aikana on tehty oppilaitosnäyttöjä, muuttuneiden työelämäntilanteiden takia. Harva työpaikka pystyy tarjoamaan kaikki perusteissa olevat asiat, esim. puunhoidon osaamisala. Oppilaitoksessa tehdään näyttöjä, koska oppilaitokselta on tilattu työelämän tilanteisiin ja eri projekteihin työtehtäviä, esim. koristelukokonaisuuksia. Koulutilalla on kukkamymälä sekä viheralueita, joissa oppilaat pääsevät osoittamaan osaamistaan näytöissä aidoissa työelämäntilanteissa.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Toimikunnalle saapui yksi oikaisupyyntö käsiteltäväksi, mutta siitä ei voi tehdä yleistyksiä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Toimikunnan vierailukäynneiltä saatujen tietojen mukaan, osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat on tehty kaikkiin toimikunnan toimialaan kuuluviin osaamisaloihin puutarha-alalla. Eri alojen toteuttamissuunnitelmat olivat hyvin avattu ja sanoitettu alakohtaisesti.

Yleisesti voidaan toisaalta mainita, että koulutuksen järjestäjillä voi olla vielä puutteellisia osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmia. Koulutuksen järjestäjillä on ollut usein yksi henkilö, joka on kirjoittanut useampia toteutussuunnitelmia.

Koulutuksen järjestäjät tulisivat laatia tutkintokohtaiset osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmat toimivat parhaimmillaan työohjeena, oppaana ja työkaluna opettajille. Suunnitelmat palvelevat näin ollen oppilaitoksia, HOKS-ohjaajia, arvioijia, opiskelijoita ja työnantajia, kun kaikki tieto on saatavilla samassa paketissa.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Opiskelijapalautteen keskiarvo henkilökohtaistamisesta oli 4,3 sekä ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa. Perustutkinnoissa keskiarvo oli 4,1.

Keskiarvo henkilökohtaistamisessa koulutuksen järjestäjien välillä tuntuu olevan jonkun verran hajontaa. Vastuupettaja henkilökohtaistaa näytöt eli varmistaa opiskelijan valmiudet osallistua näyttöön. Asiakirjat tulisi olla selkeät, esimerkiksi toteuttamissuunnitelma, HOKS prosessikuvaus, arviointiin liittyvät lomakkeet jne.

Yleistettäviä havaintoja

Näytöt ovat pääosin työpaikalla suoritettu. Oppilaitoksissa suoritettu näyttöjä osittain koronatilanteesta johtuen. Harva työpaikka pystyy tarjoamaan kaikki perusteessa olevat asiat, esim. puunhoidon osaamisala.

Hyvät käytännöt

- Toimikunnan toimialalla toimivilla oppilaitoksilla on usein hyvät työelämäsuhteet, eli yhteydet työelämään ja työpaikoille ovat toimivat.
- Ammattitutkinnon näytöt suoritetaan yleisesti työpaikoilla, arvioijat ovat opetusala/työpaikan edustaja/työnantaja. HOKS (PUK) päivitetään säännöllisesti vastuupettajan kanssa. Videoaineistoja on opettaja tehnyt tutkinnon osista. Opiskelija tunsu tämän hyväksi opiskelun oppimistavaksi.
- Oppilaitoksilla on käytössä myös muita tapoja ammattitaidon osoittamiseen, esim. videokypäri, Teams ja kirjalliset tuotokset.
- Vierailukäynnillä todettiin, että itsearviointia tehdään EFQ:n mukaan. Myös vierailukäynnin oppilaitoksella oli Kestävän kehityksen sertifikaatti (kestävän elämän ratkaisujattelu).
- Toimiva henkilökohtainen näytön suunnittelu työpaikan, koulun ja opiskelijan yhteistoimin (oppilaat itse kirjaavat näyttö suunnitelmat ja dokumentit Intraan tai Wilmaan). Työpaikan ja koulun välinen vuorovaikutus on monipuolista. Toimiva yhteistyö työelämän kanssa, näytöt suoritetaan pääosin työpaikoilla.
- Arvioijille selkeä osaamisvaatimus ja perehdytys suunnitella tavalla ennen jokaista näyttöä. Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelmat tehdään näyttöjen toteutuksen osalta.
- Osaamisen arvioinnin dokumentointi. Työpaikkaohjaajat koulutetaan työpaikkakäynneillä.
- Sähköinen allekirjoitus on mahdollistettu tai tulossa käyttöön.
- Vierailukäynnillä todettiin myös, että työpaikan arvioijat ja opiskelijat olivat perehtyneet tutkinnon perusteisiin ennen näyttöä.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa

- Kasvien tunnistus -tutkinnon osalta näytöt järjestetään oppilaitoksessa.
- Käsite jatkuva näyttö on usein esillä. Tämä voi olla tärkeä tarkistaa, mitä käsitteellä tarkoitetaan.
- Oppilaitoksissa suoritetuissa näytöissä käytetään osittain kahta (2) opettaja-arvioijaa. Arviointia ei voida pääsääntöisesti suunnitella etukäteen kahden opettaja-arvioijan tehtäväksi. Toimikunta muistuttaa, että kahta opettaja-arvioijaa käytetään vain erityisestä syystä (esim. äkillinen sairastuminen). Arviointia ei voida pääsääntöisesti suunnitella etukäteen kahden opettaja-arvioijan tehtäväksi.
- Miten saadaan työelämä ymmärtämään uusia tutkinnon perusteita.
- Työpaikan ohjaaja koulutukset sekä työelämän arvioijien perehdytys arviointiin.
- Kasviosaaminen olisi hyvä osoittaa näytössä, työelämän käytännön työtehtävissä (tehtävät tai kasviprofolio liittyvät koulutukseen).
- Opiskelijat toivovat selkeää viestintää siitä, mitä heiltä vaaditaan näytöissä.
- ARVO-opiskelijapalautteen tekemisen tärkeyden julkittaminen.

- Arvioijaperehdytyksen ja -koulutuksen kehittäminen ja tutkinnon perusteiden sekä arviointiperusteiden/kriteerien vieminen työpaikoille. Arvioijakoulutusta voi järjestää myös etänä/verkossa.
- Vuorovaikutus tärkeää, työpaikan ohjaajan kanssa olisi tarpeen käydä keskustelua enemmän.
- Henkilökohtaistamisprosessiin (HOKS) ja tunnustamisprosessiin tulisi kohdistaa enemmän resursseja.
- Koulutuksen järjestäjän yhteydenpito koulutussopimuksen tehneiden työnantajien kanssa pitäisi tapahtua heti alkumetreiltä. Tämä asia ohjaa työnantajaa toimimaan oikein työssäoppijan kanssa. Työelämätoimikunta kehottaa koulutuksen järjestäjää kehittämään yhdessä työelämän kanssa erilaisia tapoja yhteydenpitoon, jotta asiat tulevat selviksi kaikille osapuolille.
- AMIS-opiskelijapalautteen tekemisen tärkeyden julkituominen.

Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet

Toimikunnan havaintojen mukaan yhteistyötä on tehty YTO-aineissa toisen oppilaitoksen kanssa. Myös hyviä käytänteitä on kehitetty liittyen yhteisiin tutkinnon osiin ja niiden osa-alueisiin. YTOjen osien ja niiden osa-alueiden suorittamisesta on tehty toimiva suorituspaketti, jonka opiskelija pystyy myös suorittamaan omatoimisesti. On myös mahdollista, että opiskelijat ovat valinneet suoritettavaksi ammattitutkinnon, jolloin YTOja ei tarvitse suorittaa.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Toimikunnalla ei ollut tähän kohtaan erityisiä havaintoja.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Havaintojen mukaan koulutuksen järjestäjä voi tarjota esimerkiksi väyläopintoja Puutarha-alan perustutkinnossa, mahdollista Hortonomin jatko-opintopaikkaa hakeville.

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista tai ammattitaidon osoittamistavoista

Tällä hetkellä toimikunta ei näe suoranaisia lisäohjeistuksen tarpeita koska tutkinnon perusteet ovat riittävän selkeitä, mutta uusi arviointikriteeristö vaatii varmasti asioiden avaamista esimerkiksi arvioijien kanssa, lähinnä työelämässä.

Kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Vierailukäynnillä keskusteltiin muun muassa uusien tutkinnon perusteiden haasteellisuudesta, osaamistavoitteista, arviointikriteereistä ja niiden konkreettisuudesta.

Havaintojen mukaan tutkinnon osat ovat hyvät. Haasteita löytyy, esimerkiksi miten perehdyttää työelämää tutkinnon perusteisiin.

Pohdintoja työelämäpalautteesta (työpaikkaohjaajakysely)

Työelämäpalautteesta käy ilmi, että keskiarvot ovat hyviä liittyen kysymykseen ”Näyttöjen toteutus yhteistyössä oppilaitoksen kanssa onnistui hyvin”. Sen sijaan kysymyksessä ”Oppilaitos tarjosi riittävästi perehdytystä opiskelijan näytön arviointiin”, on selkeästi hiukan matalammat keskiarvot ja koulutuksen järjestäjien tulisi panostaa tähän enemmän, nimenomaan työelämän edustajien arvioijien perehdyttämiseen näyttöihin ja arviointiin.